

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра історії України та археології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

«Методика навчання історії»

підготовки бакалавра

спеціальності 014 Середня освіта (Історія)

освітньо-професійної програми

«Середня освіта. Історія, правознавство»

Силабус освітнього компонента «Методика навчання історії» підготовки бакалавра, галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 014 Середня освіта (Історія), за освітньою програмою «Середня освіта. Історія, правознавство»

Розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та археології Денисюк Василь Іванович

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: _____ Г. М. Хлібовська

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри історії України та археології

протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри: _____ проф. В. К. Баран

I. Опис освітнього компонента

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань – 01 «Освіта/Педагогіка» Спеціальність – 014 «Середня освіта (Історія)» Освітній ступінь – бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 5 / 150		Рік навчання <i>третій</i>
		Семестр <i>шостий</i>
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 32 год.
		Практичні (семінарські) 48 год.
		Самостійна робота 60 год.
	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: екзамен	

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань – 01 «Освіта/Педагогіка» Спеціальність – 014 «Середня освіта (Історія)» Освітній ступінь – бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 5 / 150		Рік навчання <i>третій</i>
		Семестр <i>шостий</i>
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 20 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 92 год.
	Консультації 18 год.	
	Форма контролю: екзамен	

II Інформація про викладача

ППП – Денисюк Василь Іванович.

Посада – доцент кафедри історії України та археології.

Контактна інформація: номер мобільного телефону – 0663893490, електронна

адреса – denysyuk.vasyl@eenu.edu.ua.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Освітній компонент спрямований на вивчення комплексу методів навчання історії в закладах загальної середньої освіти, а також основних проблем, з якими стикається вчитель під час педагогічної діяльності. Окремі теми спрямовані на вивчення структури уроку, основних завдань, які ставить сучасний світ перед історією як однією з суспільствознавчих дисциплін.
2. Пререквізити. Освітній компонент спирається на знання та компетентності, які були засвоєні здобувачами вищої освіти під час вивчення освітніх компонентів «Психологія», «Охорона життя і здоров'я учасників освітнього процесу», «Педагогіка», «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті», «Вступ до спеціальності», «Історичне краєзнавство», «Археологія», «Історія первісного суспільства та Стародавнього Сходу», «Давня та середньовічна історія України», «Історія Стародавньої Греції та Риму», «Спеціальні історичні дисципліни», «Історія середніх віків країн Західної Європи», «Історія України нового часу», «Історія країн Західної Європи та Америки нового часу», «Основи громадянського суспільства».
3. Мета і завдання освітнього компоненту. Мета курсу – завершити методичну підготовку здобувачами вищої освіти до навчання історії в школі. Завдання: озброїти здобувачів вищої освіти знаннями основних закономірностей освітнього процесу, допомогти оволодіти основними практичними вміннями викладання відповідного шкільного предмету та ведення виховної роботи.
4. Результати навчання (Компетентності).
 - Інтегральна компетентність. ІК-1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності:

- **ЗК1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.
- **ЗК2.** Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.
- **ЗК4.** Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

- **ЗК5.** Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).
- **ЗК10.** Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності:

- **ФК3.** Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.
- **ФК4.** Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.
- **ФК5.** Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

Компетентності предметних спеціальностей (ПК):

- **ПК 6.** Здатність здійснювати критичний аналіз джерел інформації та використовувати їх у професійній діяльності.
- **ПК 7.** Знання наукових основ методики навчання історії, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій.
- **ПК 9.** Знання нових підходів до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції.
- **ПК 10.** Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей:

- **РН1.** *Відтворює* основні концепції та принципи педагогіки і психології; *враховує* в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
- **РН2.** *Демонструє* вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.
- **РН3.** *Називає і аналізує* методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з

урахуванням їх освітніх потреб; *класифікує* форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

- **РН4.** *Здійснює* добір і *застосовує* сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично *оцінює* результати їх навчання та ефективність уроку.
- **РН5.** *Вибирає* відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізує* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначає* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.
- **РН9.** *Застосовує* сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.
- **РН10.** *Демонструє* володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.
- **РН12.** *Аналізує* власну педагогічну діяльність та її результати, *здійснює* об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Програмні результати навчання для предметних спеціальностей (ПРН):

- **ПРН 2.** *Знає* і *аналізує* сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та *імплементує* знання у навчальну і практичну діяльність.
- **ПРН 4.** *Демонструє* інтегроване мислення, *пояснює* цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки.
- **ПРН 5.** *Використовує* краєзнавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; *розуміє* й *популяризує* історико-культурну спадщину України та світу.
- **ПРН 6.** *Працює* з джерелами інформації, *інтегрує* їх у зміст навчання історії, *представляє* та *обговорює* відображені в них факти, явища, події, *визначає* власну позицію щодо суперечливих питань.
- **ПРН 7.** *Знає* зміст шкільних курсів історії, *проектуює* і *здійснює* навчальний процес, *обирає* оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії, *уміє* оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.
- **ПРН 8.** *Володіє* здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.
- **ПРН 10.** *Усвідомлює* цілі, мотиви власної педагогічної діяльності, *стійко прагне* до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

5. Структура освітнього компонента.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам.	Конс.	Форма
-------------------------------	--------	------	--------	------	-------	-------

				роб.		контролю / Бали
Змістовий модуль 1.						
Формування історичних знань та вмінь, виховання учнів в процесі вивчення історії.						
Методи навчання історії..						
Тема 1. Методика викладання історії як наукова та навчальна дисципліна.	7	2	2	2	1	ДС / 2,5
Тема 2. Історичні знання	4		2	2		ДС / 2,5
Тема 3. Педагогічна майстерність і особистість учителя історії	6	2	2	2		ДС / 2,5
Тема 4. Виховання патріотизму та формування громадянської компетентності на уроках історії.	8	2	2	3	1	ДС / 2,5
Тема 5. Міжпредметні та міжкурсові зв'язки.	5		2	3		ДС, РМГ / 2,5
Тема 6. Класифікація методів навчання історії. Словесно-друковані методи навчання.	8	2	2	3	1	ДС / 2,5
Тема 7. Методи наочного навчання історії.	8	2	2	3	1	ДС, РМГ / 2,5
Тема 8. Ігровий метод навчання історії.	5		2	3		ДС, РМГ / 2,5
Тема 9. Практичний метод навчання історії.	8	2	2	4		ДС / 2,5
Тема 10. Критичне мислення на уроках історії.	10	2	4	3	1	ДС, РМГ / 5
Модульна контрольна робота № 1.						МКР/15
Разом за модулем	69	14	22	28	5	42,5
Змістовий модуль 2.						
Організація навчально-виховного процесу на уроках історії						
Тема 11. Технічні засоби навчання в процесі вивчення історії	8	2	2	3	1	ДС / 2,5
Тема 12. Політична, військова, соціально-економічна та культурна проблематика в шкільному курсі історії. Людина в історії.	7	2	2	3		ДС / 2,5
Тема 13. Урок історії.	7	2	2	3		ДС / 2,5
Тема 14. Підготовка вчителя до уроку історії	5		2	3		ДС, РМГ / 2,5
Тема 15. Система перевірки та оцінки рівнів навчальних досягнень учнів	5		2	3		ДС / 2,5
Тема 16. Нетрадиційні форми навчання історії	10	2	4	3	1	ДС / 5
Тема 17. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі.	10	4	2	3	1	ДС / 2,5
Тема 18. Урок історії в 5–9 класах.	9	2	4	3		ДС, РМГ / 5
Тема 19. Урок історії в 10–11 класах.	10	2	4	3	1	ДС, РМГ / 5
Тема 20. Дистанційна форма навчання історії.	4		2	2		ДС / 2,5

Тема 21. Інклюзивна освіта.	6	2		3	1	
Модульна контрольна робота № 2.						МКР/15
Публікації, дистанційні курси, вебіари						10
Разом за модулем	81	18	26	32	5	57,5
Всього годин/Балів	150	32	48	60	10	100

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.						
Формування історичних знань та вмінь, виховання учнів в процесі вивчення історії.						
Методи навчання історії..						
Тема 1. Методика викладання історії як наукова та навчальна дисципліна.	7	2		4	1	ДС / 1
Тема 2. Історичні знання	8		2	5	1	ДС / 5
Тема 3. Педагогічна майстерність і особистість учителя історії	7	2		4	1	ДС / 1
Тема 4. Виховання патріотизму та формування громадянської компетентності на уроках історії.	7	2		4	1	ДС / 1
Тема 5. Міжпредметні та міжкурсові зв'язки.	8		2	5	1	ДС, РМГ / 5
Тема 6. Класифікація методів навчання історії. Словесно-друковані методи навчання.	7		2	4	1	ДС / 5
Тема 7. Методи наочного навчання історії.	7	2		5		ДС / 1
Тема 8. Ігровий метод навчання історії.	8		2	5	1	ДС, РМГ / 5
Тема 9. Практичний метод навчання історії.	7		2	4	1	ДС / 5
Тема 10. Критичне мислення на уроках історії.	7	2		4	1	ДС / 1
Модульна контрольна робота № 1.						МКР/15
Разом за модулем	73	10	10	44	9	45
Змістовий модуль 2.						
Організація освітнього процесу на уроках історії						
Тема 11. Технічні засоби навчання історії.	8		2	5	1	ДС / 4
Тема 12. Політична, військова, соціально-економічна та культурна проблематика в шкільному курсі історії. Людина в історії.	8	2		5	1	ДС / 1
Тема 13. Урок історії.	7	2		5		ДС / 1
Тема 14. Підготовка вчителя до уроку історії	8		2	5	1	ДС, РМГ / 5
Тема 15. Система перевірки та оцінки рівнів навчальних досягнень учнів	8		2	5	1	ДС / 5
Тема 16. Нетрадиційні форми навчання історії	8		2	5	1	ДС / 5

Тема 17. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі.	6	2		4		ДС / 1
Тема 18. Урок історії в 5–9 класах.	5	1		3	1	ДС / 1
Тема 19. Урок історії в 10–11 класах.	5	1		3	1	ДС / 1
Тема 20. Дистанційна форма навчання історії.	8		2	5	1	ДС / 5
Тема 21. Інклюзивна освіта.	6	2		3	1	ДС / 1
Модульна контрольна робота № 2.						МКР/15
Публікації, дистанційні курси, вебінари						10
Разом за модулем	77	10	10	48	9	55
Всього годин/Балів	150	20	20	92	18	100

Форма контролю*: ДС–дискусія, ДБ–дебати, Т–тести, ТР–тренінг, РЗ/К–розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС–індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача вищої освіти, РМГ–робота в малих групах, МКР/КР–модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р–реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання (для денної форми навчання – 60 год, для заочної форми навчання – 92 год)

Тема 1. Методика викладання історії як наукова та навчальна дисципліна. (2 год для ДФН; 4 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Переглянути шкільні підручники з історії.

Проаналізувати зміст чинних державних стандартів та шкільних програм з історії.

Тема 2. Історичні знання. (2 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Підготувати умови двох задач для роботи із лінією часу.

Розробити методику формування понять: «шляхта», «рабовласник», «державна», «культура».

Тема 3. Педагогічна майстерність і особистість учителя історії. (2 год для ДФН; 4 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 4. Виховання патріотизму та формування громадянської компетентності на уроках історії. (3 год для ДФН; 4 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 5. Міжпредметні та міжкурсові зв'язки. (3 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Проаналізувати статтю Жидкова Н. Міжпредметні та внутрішньо курсові зв'язки як засоби формування між предметної компетентності на уроках правознавства в

учнів 10 класів. *Молодь і ринок*. 2015. № 5. С. 88–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_5_21.

Тема 6. Класифікація методів навчання історії. Словесно-друковані методи навчання. (3 год для ДФН; 4 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

На основі конкретного історичного матеріалу підготувати такі види бесіди:

- аналітичну;
- заключну,
- вступну.

Тема 7. Методи наочного навчання історії. (3 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Підготувати опис однієї картини на історичну тему.

Тема 8. Ігровий метод навчання історії. (3 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 9. Практичний метод навчання історії. (4 год для ДФН; 4 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Проаналізувати статтю Єрмоленко А. Як працювати з джерелами інформації на уроках історії. *Історія в школах України*. 2007. № 7. С. 35–36.

Тема 10. Критичне мислення на уроках історії. (3 год для ДФН; 4 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Опрацювати питання:

1. Мислення як психологічна категорія.
2. Значення логічного мислення у процесі вивчення історії
3. Таксономія Блума.

Тема 11. Технічні засоби навчання історії. (3 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Проаналізувати статтю Бакка Т., Загребельна Н, Кравченко О. Формування медіаосвітніми засобами історико-біографічного та історико-психологічного портрета П. Куліша. *Історія в школі*. Науково-методичний журнал для вчителів. 2019. № 7–8. Липень–серпень. С. 23–29.

Тема 12. Політична, військова, соціально-економічна та культурна проблематика в шкільному курсі історії. Людина в історії. (3 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 13. Урок історії. (3 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Проаналізувати статтю Желіба О. Теорія та методика навчання історії: форми уроку історії (на допомогу викладачу вищої школи). *Історія в школі*. 2014. № 3. С. 31–39. URL:

https://www.academia.edu/23476507/Теорія_та_методика_навчання_історії_форми.

Тема 14. Підготовка вчителя до уроку історії. (3 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 15. Система перевірки та оцінки рівнів навчальних досягнень учнів.

(3 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 16. Нетрадиційні типи уроків історії. (3 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 17. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі.

(3 год для ДФН; 4 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 18. Урок історії в 5–9 класах. (3 год для ДФН; 3 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Проаналізувати статтю Кириленко П. Лічба років в історії, або Як розв'язувати хронологічні задачі. Практичне заняття № 1. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2018. Травень–червень. № 3 (73). С. 19–22.

Тема 19. Урок історії в 10–11 класах. (3 год для ДФН; 3 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 20. Дистанційна форма навчання історії. (2 год для ДФН; 5 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Тема 21. Інклюзивна освіта. (3 год для ДФН; 3 год для ЗФН)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача вищої освіти (*щодо відвідування занять, наприклад*). Порушення дисципліни з боку здобувача освіти регулюється відповідно до Правил внутрішнього порядку університету

<https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-12/Правила%20внутрішнього%20розпорядку%20ВНУ%20імені%20Лесі%20Українки.pdf>).

Політика щодо академічної доброчесності. Під час виконання завдань потрібно дотримуватися принципів академічної доброчесності, не можна привласнювати результати інтелектуальної діяльності інших осіб. Відтак, при оформленні результатів своєї роботи, слід подавати покликання на джерело інформації. Жодна форма порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, плагіат, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу) недопустимі. У випадку таких дій – реакція згідно Кодексу академічної доброчесності, прийнятому у ВНУ імені Лесі Українки (<http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>).

Визнаються результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси, тренінги, онлайн-освіта), котрі за тематикою відповідають освітньому компоненту (назва освітнього компонента). Детальна інформація щодо процедури зарахування результатів неформальної освіти за посиланням: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B.%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. За погодженням з викладачем часу і місця, пропущені за поважними причинами практичні заняття можна перездати не пізніше, ніж через 3 дні після проведення останнього практичного заняття і не пізніше ніж за 2 дні до завершення семестру. Форма перездачі пропусків погоджується з викладачем (може бути дистанційно).

Оцінювання для ДФН. Курс оцінюється за накопичувальною системою. Максимальний бал який може отримати студент складає 100 балів, з яких 60 балів – за роботу на практичних заняттях (не більше 2,5 балів за роботу на одному занятті), 30 балів – за модульне оцінювання (проводиться усно або письмово після завершення вивчення кожного змістового модуля з максимальною кількістю балів – по 15 балів за кожну роботу), 10 балів – за проходження дистанційних курсів (5 балів максимум), вебінарів (2 бали максимум) та публікації з тематики, що відповідає методиці навчання історії (5 балів максимум, але не більше 10 балів за цю категорію разом і не більше 100 балів за увесь курс). Сума отриманих балів може бути зарахована як атестаційний бал за згодою здобувача (якщо набрано не менше 75 балів протягом семестру). В разі незгоди його бали анулюються. У такому випадку атестація здійснюється в усній формі у вигляді екзамену.

Оцінювання для ЗФН. Курс оцінюється за накопичувальною системою. Максимальний бал який може отримати студент складає 100 балів, з яких 60 балів – за роботу на практичних заняттях (не більше 5 балів за роботу на одному занятті), 30 балів – за модульне оцінювання (проводиться усно або письмово після

завершення вивчення кожного змістового модуля з максимальною кількістю балів – по 15 балів за кожну роботу), 10 балів – за проходження дистанційних курсів (5 балів максимум), вебінарів (2 бали максимум) та публікації з тематики, що відповідає методиці навчання історії (5 балів максимум, але не більше 10 балів за цю категорію разом і не більше 100 балів за увесь курс). Сума отриманих балів може бути зарахована як атестаційний бал за згодою здобувача (якщо набрано не менше 75 балів протягом семестру). В разі незгоди його бали анулюються. У такому випадку атестація здійснюється в усній формі у вигляді екзамену.

V. Підсумковий контроль

Підсумкова форма контролю – екзамен. Результати екзамену оцінюються в межах 100 балів. Складання екзамену не є обов'язковим. Якщо здобувач освіти отримав не менше 75 балів протягом семестру, він може не здавати екзамен. Екзамен проходить усно.

Перелік екзаменаційних питань:

1. Методика навчання історії: поняття та структура.
2. Методика навчання історії в середніх школах у XIX – на початку XX ст. на українських землях.
3. Історична освіта в УРСР.
4. Державний стандарт та вимоги до навчання історії.
5. Компетентнісний підхід у навчанні історії.
6. Історичні знання та історична пам'ять.
7. Функції історичного знання.
8. Історичні уявлення.
9. Знання про методологію історичного пізнання та закономірності історичного процесу.
10. Роль понять у вивченні історії. Класифікація понять.
11. Методика формування уявлень про історичні поняття.
12. Методика формування уявлень про історичний час і простір.
13. Роль і суспільне значення професії вчителя, її функції.
14. Складники та критерії педагогічної майстерності.
15. Культура мови і культура мовлення вчителя.
16. Роль учителя історії в навчанні та вихованні школярів.
17. Права та обов'язки вчителя.
18. Професійна самоосвіта. Методична робота в школі.
19. Складники та критерії педагогічної майстерності.
20. Культура мови і культура мовлення вчителя.
21. Потенціал історії України у проблемі виховання патріотизму через призму медіакультури. Ціннісні орієнтири на уроках історії.
22. Виховання через історичні персоналії та історичні факти.

23. Роль історії у формуванні наукового світогляду учнів.
24. Інтегрований та бінарний урок.
25. Міжпредметні та міжкурсові зв'язки на уроках історії.
26. Класифікації методів навчання.
27. Усний виклад історичного матеріалу вчителем.
28. Методика роботи з історичними документами.
29. Прийоми роботи з підручниками історії.
30. Використання поточної інформації на уроках.
31. Принцип наочності на уроках історії.
32. Класифікації та методика використання візуальних джерел на уроках історії.
33. Графічна наочність на уроках історії.
34. Схеми і таблиці на уроках історії.
35. Використання ігор у навчанні історії.
36. Сутність та методика здійснення практичної пізнавальної діяльності учнів (реферати, повідомлення, краєзнавчі музеї та інше).
37. Позашкільна дослідницька діяльність у навчанні історії (наукові учнівські роботи, історичні дебати та інше).
38. Поняття «критичного мислення» та його розвиток у сучасних вимогах: актуальність і потреба.
39. Методика розвитку критичного мислення.
40. Таксономія Блума в навчанні історії.
41. Методика застосування відео на уроках з історії.
42. Методичні прийоми роботи з аудіозасобами на уроках історії.
43. Використання комп'ютерів у навчанні історії.
44. Інформаційно-комунікаційні технології в умовах дистанційного навчання історії.
45. Військово-політичні теми у навчанні історії.
46. Соціально-економічна та культурна проблематика в шкільному курсі історії.
47. Людина в історії.
48. Вимоги до сучасного уроку історії.
49. Типи уроків історії.
50. Структура уроку історії.
51. Комбінований урок.
52. Урок вивчення нового матеріалу, формування вмінь та навичок.
53. Функції та вимоги до підготовки вчителя до уроку історії.
54. Етапи підготовки вчителя до уроку історії.
55. Календарно-тематичне планування та план-конспект в системі підготовки вчителя до уроку.
56. Перевірка результатів навчання історії: форми, критерії, функції.
57. Підходи до оцінювання учнів на уроках історії.
58. Технології оцінювання учнів на уроках історії.
59. Оцінювання на уроках історії в НУШ.

60. Краєзнавчо-пошукова робота у навчанні історії.
61. Методика підготовки і проведення уроку-лекції та уроку-семінару.
62. Специфіка підготовки і проведення театралізованих уроків.
63. Методика підготовки і проведення уроку-вікторини.
64. Методика підготовки і проведення уроку-дебатів.
65. Методика підготовки і проведення уроку-екскурсії.
66. Значення та умови проведення нетрадиційних типів уроків історії.
67. Організація дистанційного навчання.
68. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії.
69. Онлайн тестування при навчанні історії.
70. Інтерактивні методи: сутність, методика, особливості, класифікації, поєднання з іншими методами.
71. Проблемне навчання.
72. Вчительський блог: мета, структура, особливості роботи.
73. Історія в НУШ.
74. Особливості навчання історії в 7–9 класах.
75. Особливості навчання історії в 10-11 класах.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	
Оцінка	
90–100	Відмінно
82–89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1–59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Баханов К. Організація особистісно орієнтованого навчання. Порадник молодого вчителя історії. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 159 с. URL: <https://dspace.bdpu.org/bitstream/123456789/93/1/Bakhanov%20K.O.%20Orhanizatsiya%20osobystisno%20oriyentovanoho%20navchannya.%20Poradnyk%20molodoho%20vchytelya%20istoriyi.pdf> (дата звернення: 28.08.2023).
2. Всесвітня історія. Історія України (Інтегрований курс). 6 клас. Всесвітня історія. 7–9 класи. Історія України. 7–9 класи. Всесвітня історія. 10–11 класи. Історія

- України. 10–11 класи. Навчальні програми для закладів загальної середньої освіти. Київ: HREC PRESS, 2022. 260 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navch.progr.2022.WH.HU.6-11.pdf> (дата звернення: 28.08.2023).
3. Денисюк В. Готовність молодих вчителів історії до професійної діяльності. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. № 4. С. 163–170. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.2.24> (дата звернення: 28.08.2023).
 4. Денисюк В., Завадська Н., Дідух О. Вікові особливості формування історичних знань в учнів 5–9 класів. *Scientific Collection «InterConf»*, (39): with the Proceedings of the 8 th International Scientific and Practical Conference «Science and Practice: Implementation to Modern Society» (December 26–28, 2020). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2020. P. 580–587. URL: <https://www.interconf.top/documents/2020.12.26-28.pdf> (дата звернення: 28.08.2023)..
 5. Денисюк В. Зміни до навчальних програм з історії України для закладів загальної середньої освіти у 2022 р. *The 8th International scientific and practical conference «Integration of scientific and modern ideas into practice»* (November 15-18, 2022) Stockholm, Sweden. International Science Group. 2022. С. 486–487. URL: https://isg-konf.com/uk/integration-of-scientific-and-modern-ideas-into-practice/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=UA-Sbornik_materialov_konferencii_dostupen&utm_content=1647573528 (дата звернення: 28.08.2023).
 6. Денисюк В. Шкільна історична освіта в історичній пам'яті нації. *Integración de las ciencias fundamentales y aplicadas en el paradigma de la sociedad post-industrial: Colección de documentos científicos «ΛΟΓΟΣ» con actas de la Conferencia Internacional Científica y Práctica* (Vol. 5), 24 de abril de 2020. Barcelona, España: Plataforma Europea de la Ciencia, 2020. № 5. P. 130–133. DOI: 10.36074/24.04.2020.v5.43 (дата звернення: 28.08.2023).
 7. Єрмоленко А. Як працювати з джерелами інформації на уроках історії. *Історія в школах України*. 2007. № 7. С. 35–36.
 8. Желіба О. Теорія та методика навчання історії: форми уроку історії (на допомогу викладачу вищої школи). *Історія в школі*. 2014. № 3. С. 31–39. URL:

- https://www.academia.edu/23476507/Теорія_та_методика_навчання_історії_форми
_ (дата звернення: 28.08.2023).
9. Жидкова Н. Міжпредметні та внутрішньокурсові зв'язки як засоби формування міжпредметної компетентності на уроках правознавства в учнів 10 класів. *Молодь і ринок*. 2015. № 5. С. 88–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_5_21.
 10. Зязюн І., Крамущенко Л., Кривоніс І. Педагогічна майстерність: Підручник. 3-є вид. К.: СПД Богданова А. М., 2008. 376 с. URL: https://www.pedagogic-master.com.ua/public/PM_Zyazyun.pdf (дата звернення: 28.08.2023).
 11. Колеснікова М. С. Критичне мислення майбутнього вчителя історії як показник якості професійної підготовки. *Дидаскал*. 2020. № 20. С. 101–104. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/13753> (дата звернення: 28.08.2023).
 12. Маринченко Г. Дистанційна освіта в Україні: історія та сучасний стан. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 22. Том 3. С. 188–191.
 13. Меляков А., Зуб А. Політика інклюзії як засіб гуманізації загальної середньої освіти. *Теорія та практика державного управління*. 2019. Вип. 2. №65. С. 151–158. DOI: <https://doi.org/10.34213/tp.19.02.19> (дата звернення: 28.08.2023).
 14. Модельні навчальні програми. Громадянська та історична освітня галузь. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz/> (дата звернення: 28.08.2023).
 15. Мороз П., Мороз І. Аналіз стану використання історичних джерел у навчанні історії в старшій школі. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 4. С. 142–153. URL: <http://uej.undip.org.ua/upload/iblock/552/552adec92f71f8556287e7a8e6e5ee35.pdf> (дата звернення: 28.08.2023).
 16. Пометун О., Гупан Н., Власов В. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с. URL: https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=pwN4aRIAAAJ&citation_for_view=pwN4aRIAAAJ:7PzIFSSx8tAC (дата звернення: 28.08.2023).

17. Пометун О., Фрейман Г. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2006. 328 с.
18. Garrone-Shufman S. Preparing Teachers to Teach the Language of History. *Teaching History. A Journal of Methods*. 2020. Vol. 45. № 2. P. 2–17. DOI: <https://doi.org/10.33043/TH.45.2.2-17> (дата звернення: 28.08.2023).
19. Hughes R. Assessment in the History Classroom. *Teaching History. A Journal of Methods*. 2019. Vol. 44. № 2. P. 51–56. DOI: <https://doi.org/10.33043/TH.44.2.51-56> (дата звернення: 28.08.2023).
20. Young C. Embracing the Digital Revolution in the History Classroom. *Teaching History. A Journal of Methods*. 2018. Vol. 44. № 2. P. 2–16. DOI: <https://doi.org/10.33043/TH.43.2.2-16> (дата звернення: 28.08.2023).